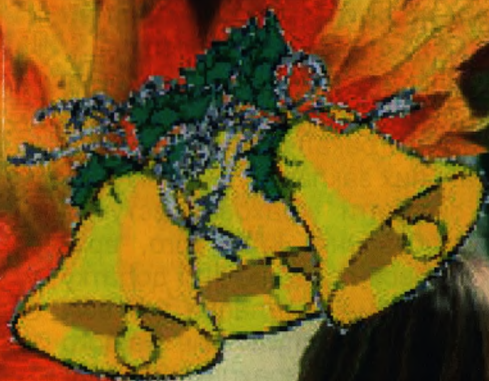

2010

ВЕРЕСЕНЬ № 22

УНІВЕРСИТЕТ

Видавання Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника

Інтерв'ю на актуальну тему

Добрий день, Володимире Михайловичу! Розкажіть, будь ласка, про особливості цьогорічної вступної кампанії.

Перш за все слід відзначити, що термін подання документів був обмежений у часовому вимірі, якщо порівнювати з минулими роками. Ті абітурієнти, які не склали вступних випробувань в університеті, могли подати документи на першому етапі протягом двох тижнів, а хто складав – протягом одного. У зв'язку з цим на початку періоду подачі документів створились черги, але приймальна комісія університету була готова до цього. І в перший же день ми з такою ситуацією справилися. Зокрема, у відбірковій комісії включили значно більше працівників, які виконували обов'язки технічних секретарів приймальної комісії. Система подачі документів була комп'ютеризована, а тут слід віддати належне Центру інформаційних технологій, який розробив базу даних для реєстрації документів вступників. Це дозволяло оперативно реагувати на кількість поданих заяв, їхній аналіз, висвітлювати дані щодо подачі документів через університетську веб-сторінку і вчасно подавати цю інформацію до бази даних Міністерства освіти і науки України. Якщо протягом перших днів вступної кампанії ми приймали понад 1300 заяв від абітурієнтів, то згодом ажіотаж зменшився до 300-400 осіб. Тому рішення міністерства щодо продовження терміну прийому документів для нас не було настільки актуальним, як для інших вишів України. І на підтвердження можемо вказати той факт, що за цей додатковий час було прийнято тільки 30 заяв.

Отже, в загальному можна стверджувати, що Прикарпат-

Розмова із проректором з навчальної роботи, професором

Володимиром Михайловичем Чобанюком

ський національний університет справився із цим випробуванням.

А тепер поговоримо про особливості вступної кампанії. Ви, мабуть, знаєте, що цього року враховували вже середній бал атестата. Він відігравав таку ж роль, як і вступне випробування

та результати зовнішнього незалежного оцінювання. Ще один цікавий момент пов'язаний із введенням Міністерства освіти і науки України стосовно обмеження щодо кількості навчальних закладів та напрямів підготовки, на які абітурієнти могли подавати документи.

зменшення цієї кількості до 3 вищих навчальних закладів.

Цього року були внесені зміни в Умови прийому до вищих навчальних закладів України. Розкажіть більш детально про вступ на навчання за ОПП спеціаліст, магістр.

Ті, хто завершив навчання за освітньо-професійними програмами бакалавра в інших навчальних закладах, були змушені скласти «фахове» вступне випробування. Крім того, враховувався середній бал додатку до диплома бакалавра для всіх вступників. Випускників нашого університету зараховували відповідно до результатів державної атестації. Щодо вступників у магістратуру, то всі вони, крім зазначених у переліку вступних випробувань, склали ще й іспит з іноземної мови. У зв'язку з тим, що інформація стосовно обов'язковості іспиту з іноземної мови надійшла із запізненням, приймальна комісія дещо понизила статус такого оцінювання вступників за цим напрямом.

Ваші побажання та настанови першокурсникам.

Хочу наголосити тільки на одному: пам'ятайте, якщо ви

...пам'ятайте, якщо ви переступили поріг храму науки, то постарайтеся відповідати статусу студента

І які ж були кількісні обмеження?

Обмеження вимірювалися 5 вищими навчальними закладами і 3 напрямами підготовки для кожного із них. У сукупності – 15 можливостей для кожного абітурієнта. Але вже сьогодні в Міністерстві освіти і науки України обговорюють питання щодо

переступили поріг храму науки, то постарайтеся відповідати статусу студента. Адже роки, які ви проведете тут, у стінах нашого університету, мають принести вам (окрім усього іншого) усе ж знання та мудрість – той фундамент, з яким підете в доросле життя.

Жанна Дутчак

Зустріч випускників Педагогічного інституту 1970 року

У цей червневий літній день йшов дощ... Кажуть, дощ – на добро і на щастя, коли відбувається весілля.

Хоча воістину веселою можна назвати і цю подію, що збирала в урочисту і ошатно прибрану залу стільки усміхнених і осяйних облич, у чиїх очах по-справжньому відбивалися іскорки якоїсь довгожданої миті, передчуття так бажаної зустрічі, бо повернення до молодості – це чи не найщасливіша хвиля людського життя.

Мажорна музика підсилювала відчуття свята. На сцені з'явилися ведучі: "Доброго літнього й теплого дня вам, дорогі випускники 1970 року! Щиро вітаємо вас, пані та панове, у стінах рідної альма-матер. Уже стає традицією в нашому університеті зустрічати тут, в актовій залі, його випускників. І ми хочемо піднятися

повернення до молодості – це чи не найщасливіша хвиля людського життя

над сутністю сьогодення, огорнути один одного властивою нам, українцям, християнською увагою, сотворити в нинішню годину міцне родинне коло, як у ті далекі сімдесяті роки. Сорок – ще зроблено не все.

Сорок – у людини солов'їна пісня.

*Хай життя на хвилях вас несе,
Хай у грудях серцю буде тісно.
Щастя вам!*

І в роботі, і в житті будьте перші!

Плин часу нестримний. Хвиля за хвилею, день за днем, рік за роком. І незчулися ви, як із несміливих студентів Івано-Франківського педагогічного ін-

ституту випуску 1970 року стали досвідченими педагогами, вченими, громадськими діячами.

І ви зустрілися сьогодні в Прикарпатському національному університеті для того, щоб згадати чудові, безтурботні, щасливі студентські роки. І якби не людина, яка загорілася смолоскипом бажань згуртувати навколо себе своїх однокурсників, оту колишню добру студентську ауру, побачити знайомі обличчя, до болю колись рідні очі, то, можливо, і не відбулося б сьогодні цієї святкової події.

Людина, про яку ми щойно так загадково вам розказували, – це член-кореспондент НАН України, заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України, професор, ректор університету Богдан Костянтинович Остафійчук.

Богдан Костянтинович дуже з ранньої юності несе свій хрест і втоми не відчуває, бо ще в досить ранньому віці поставив перед собою завдання, виконання якого було б цеглинкою в міцній спо-

руді науки України. Вам вистачило волі, сили, професіоналізму для впевненої ходи розбудови нашого університету і терпіння в життєвих випробуваннях. Рідний край, рідне Прикарпаття завжди надихало Вас до праці.

Вам слово, шановний пане ректоре!"

З хвилюванням і внутрішнім переживанням, яке виказувалося в жестах, міміці, розмові, із великою теплотою і любов'ю (він упізнавав кожного в залі з цього випуску), зі сльозами на очах Богдан Костянтинович звернувся до присутніх, наголосивши на актуальності такої зустрічі:

Повернення до МОЛОДОСТІ

"Єдине бачу – нашу ціль, а вас, своїх друзів, запрошую працювати і виховувати дітей, відданих Україні, свідомих патріотів і націоналістів. Нас колись навчали, що націоналізм – дуже погано. Дурниці це все. Якщо ти не любиш свою державу і не поважаєш інші народи, то хто ти, чи вартий сам на повагу. Я б хотів, щоб ви пройшли сьогодні по університету не тільки для того, щоб згадати, але й для того, щоб побачити, що зробили ваші колишні випускники, ваші діти, які вчаться в нас, наскільки університет став іншим, наскільки він став потужним. За рейтингом наш університет займає 9 місце серед інших університетів України, а їх є 25.

Ми можемо сьогодні подивитися один одному в очі і зрозуміти, чи ми так живемо, чи чогось прагнемо, чи виховали своїх дітей гідними. Цей день – для роздумів. День радості і суму. Я вас вітаю, мої дорогі друзі, і бажаю, щоб цей день нам удався! А надалі, то скільки Бог кому відвів, щоб ми прожили ці роки гідно."

Оголошення про те, що на зустріч спішить колишній ректор Олександр Андрійович Устенко, яке Богдан Костянтинович зробив із глибоким хвилюванням, зала зустріла бурхливими оплесками.

Запрошено до слова випускника 1989 року, начальника обласного управління культури Володимира Васильовича Федорака. Він наголосив, що цифра 40 – це не просто рубіж у житті, це особливий випуск, бо якщо опиратися на грецьку нумерологію, то 1970 можна розглядати так: 1 – це символ лідера, 9 – код служіння своєму народові, 7 – символ досконалості, 0 – першооснова і початок. Тому вважає, що кожен із присутніх є людиною особливою. Кожен з випускників, присутніх у залі, вніс свій вклад у

розвиток педагогічної науки.

Богдан Костянтинович – представник цього ж випуску. Він підтверджує просто своєю роботою, що потрібно не тільки говорити, а й робити. І робити багато. В.Федорак вказав на конкретні напрацювання, які є з представниками випуску 1970 року за особистої підтримки п. ректора не тільки як ректора Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаніка, але й як голови депутатської комісії з питань культури і національного й духовного відродження. Зроблено серйозні кроки в галузі культури і мистецтва: випускники театрального відділення Інституту мистецтв здійснили декілька чудових театральних робіт за останні 2 роки, серед яких театральна постановка «Солодка Даруся», що стала кращою виставою в Україні періоду 2009 року, завоювала кілька нагород на різних фестивалях. У філармонійному мистецтві є певні досягнення, оскільки кращі випускники нашого університету зараз поповнюють мистецькі установи і піднімають наше професійне мистецтво. За останні 2 роки створено новий колектив – симфонічний оркестр на базі обласної філармонії. Більшість членів цього колективу – випускники та студенти на завершальних курсах університету. Перші успіхи показують, що є добра основа і добра база.

Він акцентував на науковому вкладі випускників 1970 року, з чітких наукових праць, посібників, підручників і монографій їхній (1989 року) випуск черпав педагогічні знання і досвід.

З присутніми поділилася своїми спогадами доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки ім. Б. Ступарика Тетяна Григорівна Завгородня, відмітивши ту особливу атмосферу, яка панувала тоді в інституті. Було велике взаєморозуміння між студентами та керівництвом інституту. Зараз університет дуже добре працює. Хоча є багато проблем в якості підготовки спеціалістів,

але з приємністю доповіла, що кафедра педагогіки ввійшла єдина в спільний проект України, Білорусії і Росії з приводу моніторингу якості вищої освіти. Перший матеріал буде ось-ось виданий.

Друге. Зараз дуже розширюють зв'язки з європейськими країнами. Є багато спеціалізованих учених рад. Це перший крок до того, щоб наш університет став дослідницьким університетом. Ми думаємо про майбутнє, стараємося, щоб було наукове зростання, підвищення якості освіти і виховання національно свідомих, порядних людей. Побажала здоров'я та успіхів.

“Шановні, – почав розмову Олександр Андрійович Устенко, – коли зателефонував Богдан Костянтинович і сказав, що треба їхати на цю приємну зустріч, то я трохи вагався. З різних причин. А тепер емоції пе-

ли в кабінети. Тоді ми через міжнародні організації, через наших українців за кордоном підбурили ЮНЕСКО і через ЮНЕСКО, яка признала рік Стефаніка, нам вдалося це зробити. Вважаю, що це був один з найсерйозніших кроків моєї діяльності для того, щоб виш став потім університетом. Я мріяв про університет, але мої мрії були не на тому ґрунті. Ректору важко. Спасибі долі, що навчила життєвої мудрості. 13 років пробути тут керівником було надзвичайно складно. Не було кадрів, не було жодного професора.

Я пишаюся тим, що університет очолив Богдан Костянтинович. Він був добрим студентом, танцюристом, прекрасним другом. Хочу побажати, щоб у вас і здоров'я було, і наснага була. Щастя й добра вам на віки-вічні!”

Ця подія супроводжувалася

реповнюють мене. Дякую долі, яка мене направила в Івано-Франківськ. Я дуже радий, що під керівництвом нашого дорогого Богдана, нашого випускника університет став оригінальним, невпізнаним, самобутнім і одним із дуже серйозних університетів в Україні. Те, що ми заклали, отримало добрий розвиток зараз. Ми не могли тоді мріяти про те, що все буде в такому обсязі. Я колись 2 роки оббивав пороги, щоб присвоїли ім'я Стефаніка. Наді мною кепкували, не пуска-

піснями і танцями у виконанні співаків, вокальних і танцювальних колективів, а саме: заслуженого артиста України Михайла Попелюка, Богдана Кучера, лауреата міжнародних конкурсів, викладача Інституту мистецтв Василя Садовського; народного вокального ансамблю «Гуцулочки» (керівник заслужений працівник культури України Марія Клепар); народного вокального ансамблю «Росинка» (керівник заслужений діяч мистецтв України Христина Михайлюк).

Л. Максимів, Л. Кліщ

Свято прощання

Лунає весела музика. В залі гамірно, весело, людно. Щасливі сьогодні випускники заочного відділення економічного факультету, адже незабаром їм будуть вручені дипломи про здобуття вищої освіти з присвоєнням фаху «Економіст».

До зали заходять декан економічного факультету, професор Михайло Романюк, заступник декана, доцент Юрій Копчак, методист заочного відділення Антоніна Михайлюк.

Захоплюють хвилини вручення дипломів

Доцент Юрій Копчак привітав присутніх з радісним днем у житті, наголосивши на актуальності та значущості цієї події в подальшому.

Із сумом та сльозами на очах від розлуки з рідним університетом слухали випускники слова свого наставника: «Для нас, викладачів, ці хвилини трохи сумні, бо ми зжилися за ці п'ять років спілкування, спрацювалися, а розлука з вами, звісно, навіює сум. Кожен із нас віддавав вам частинку своєї душі, тепла і знань. То ж будьте гідними наших

турбот і настанов, адже не прощаємося з вами назавжди. Ми і надалі залишимося для вас наставниками, щирими і добрими порадиниками й екзаменаторами, тільки вже на іншій життєвій дорозі набутого досвіду і вміння. Щастя вам, любі наші колеги!»

Далі слово отримав декан факультету, проф. Михайло Романюк. Звертаючись до випускників, викладачів та гостей з вітанням у цей радісний день, він наголосив: «Життя швидкоплинне. Минуло лише п'ять років, а ми вже прийшли до якоїсь істини. Ви у свій час мріяли про цю пофесію. І ви її отримали. Отже,

подолали цю планку, опанували першу серйозну сходинку в житті. Економічний факультет має 100 осіб магістрів, а це значний успіх для нас, а його, звісно, поділяють ваші рідні, бабусі й дідусі, матері й батьки. Якоюсь мірою ваш сьогоднішній успіх – їх заслуга.

Ви економісти, аналітики, тому розумієте, що ми випереджуємо багато держав Європи за освітою, але не за економічним розвитком. Хочу щиро побажати високо нести звання українського економіста, бути

безкорисними, бути патріотами, нести добро, красу в життя, бо забагато цього не буває. Щастя вам на цій дорозі!

Надалі виступили промовці, а саме: методист заочного відділення факультету Антоніна Михайлюк, староста групи спеціальності «Фінанси» Володимир Кіндрацький, студентка групи спеціальності «Облік і аудит» Роксолана Копчак. Лейтмотивом їхніх виступів була щира вдячність викладачам і наставникам за науку, допомогу в подоланні труднощів, пов'язаних зі студентським життям, за доброзичливість і за те, що вони зробили дорогу науки цікавою, приємною.

Від імені батьків з промовою до присутніх звернувся п. Ігор Романишин, колишній військовий лікар. Він подякував викладачам за терпеливість до їхніх дітей, за те, що прищеплювали їм бажання вчитися. А випускникам – ніколи не пошкодувати про вибір своєї професії та стати гідними і добрими чоловіками та дружинами.

Наприкінці зустрічі майбутні економісти ще довго не розходилися, записували домашні адреси, номери мобільних телефонів, фотографувалися разом з викладачами. Подія відбулася гарно, приємно, вражаюче. Що чекати на них завтра, на порозі нового дня? Важко сказати... Та все ж надіюся – щастя. Багато-багато!

Любов Максимів

Варто знати

ДО УВАГИ СТУДЕНТІВ І ВИКЛАДАЧІВ!

Повідомляємо, що Музей освіти Прикарпаття, який раніше знаходився в центральному корпусі університету (вул. Шевченка, 57), перенесено в приміщення Педагогічного інституту (вул. Мазепи, 10; перший поверх).

Музей працює щоденно з 8.30 до 16.30 (без перерви), крім суботи і неділі.

Дирекція музею

ЛІТО-2010

Перші педагогічні кроки наших студентів

Кожного літа оздоровчий комплекс «Прикарпатські зорі», який розміщений у мальовничому селі Слобода, що на Коломийщині, приймає на оздоровлення сотні дітей з різних куточків нашої країни. Саме в оздоровчих закладах проходять

– спальний і адміністративний. У спальному корпусі є їдальня, актовий зал і дво-, трьо- та чотиримісні кімнати. Щоправда, працює тільки другий поверх, де ми маємо сто п'ятдесят місць».

Розміщення табору в гірській

Щодо роботи практикантів, то на них тут чекало справжнє випробування, оскільки постійних працівників немає, їм залишалося послуговуватися тільки університетськими навичками. Але майбутні педагоги справилися зі сво-

педагогічну практику студенти Прикарпатського університету, які мають змогу побувати в ролі вихователя, вперше глибоко поглянути в дитячі очі, з довірою торкнутися їхніх задумів та прагнень, (відверто зустрітися з їхніми мріями і турботами), зробити перші кроки на педагогічній ниві.

«Свою діяльність, – як зазначила директор табору Марія Прокопів, – табір розпочав ще 1978 року. У нас два корпуси

зони створює сприятливі кліматичні умови для відпочинку, організації екскурсій, турпоходів.

Улюбленим місцем для відпочиваючих став басейн відкритого типу, в якому можна не тільки поплавати, а й оздоровитися цілком гірською водою.

Цього літа в «Прикарпатських зорях» проходили практику студенти Інституту історії і політології, Інституту мистецтв, Інституту філології і Педагогічного інституту, факультету фізичної культури і спорту.

їми обов'язками досить добре.

З їхньої ініціативи були організовані гуртки гуцульської вишивки, оберегів із сіна, а також майстер-класи із солоного тіста. Студенти нашого університету, зважаючи на різну вікову категорію дітей, зуміли зробити все можливе, щоб перебування їх у таборі було не тільки спрямоване на відпочинок, а й на здобуття нових навичок та обмін уже набутими. Вихователі, які з'їхалися з різних куточків України, із задоволенням пере-

Л. Мухомір, Л. Кліш

ймали гуцульські традиції та намагалися захопити дітей звичаями свого краю. Були проведені релігійні свята (Івана Купала, Петра і Павла, Спаса та ін.). Під час проведення художніх заходів до вже згаданих релігійних свят, метою яких було донести до дітей силу духовності та показати традиції минулих поколінь з елементами язичництва, кожен із вихователів виявив свою індивідуальність та ініціативу відповідно до власного світобачення.

Також майбутні педагоги мали унікальну можливість поспілкуватися з представниками інших країн (Азербайджан, Тайвань, Латвія, Польща), які приїхали на відпочинок у чудовий куточок України – Гуцульщину. Зважаючи на це, наші студенти не тільки здобули педагогічну практику, а й завдяки цікавим презентаціям гостей зуміли відчувати атмосферу іноземних держав, а також удосконалити знання з іноземної мови.

Що стосується результатів педагогічної роботи та підсумкових оцінок практикантів, то можна окремо відзначити роботу студентів Інституту історії і політології Михайла Васька та Мар'яни Борисяк, які не просто «відбували» практику, а зуміли достука-

тись до дитячих сердець, проводили різносторонню виховну роботу, цікаві загонові справи.

У роботі з молодшими вихованцями неабиякі педагогічні здібності виявили студенти Педагогічного інституту та Інституту філології Світлана Буськанюк, Ольга Шовгенюк, Юля Абрам, Марія Мацько, Ірина Худа.

Своїм музичним талантом

підкорила дитячі серця студентка Інституту мистецтв Марія Павлюк, а з проведенням спортивних змагань та організацією купання дітей відмінно справився студент факультету фізичного виховання і спорту Андрій Олексик.

Швидко промайнуло літо, а з ним і чотири табірні зміни в «Прикарпатських зорях». Важкими були хвилини прощання дітей, адже сльози на очах у вихованців у мить прощання – справедлива оцінка роботи всього персоналу табору.

Хочеться побажати нашим вихованцям, чиї серця переповнені новими емоціями, враженнями та енергією від пережитого і побаченого в таборі, з особливим захопленням розпочати новий навчальний рік; студентам – подальшого вдосконалення своєї педагогічної майстерності, а табору «Прикарпатські зорі» – процвітання, хороших дітей та професійних вихователів у майбутньому.

Леся Палагіцька,
старший вихователь,
Микола Пікуляк,
заступник директора з
виховної роботи

ЛІТО-2010

Літо – пора, яку найбільше чекають дітлахи. Це пора канікул, розваг, подорожей, нових незабутніх вражень і позитивних емоцій на весь наступний на-

вчальний рік. Усе це дарує дітлахам спортивно-оздоровчий комплекс (СОК) „Смерічка” Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Незважаючи на певні економічні негаразди, які охопили Україну, літо 2010 року прийшло в „Смерічку”. Біля 300 дітей з

Серед поважних гостей на святі відкриття були присутні голова профкому університету, доцент Юрій Копчак, директор Інституту філології, професор Степан Хороб, головний бухгалтер університету Віктор Сівків, завідувач загального відділу університету Ганна Мізерак. У табір завітали також начальник управління

подарував смеречанцям плазмовий телевізор і систему DVD.

Звичайно, проблемні питання дитячого літнього оздоровлення виникли не вчора і не позавчора, тому не помічати їх уже неможливо. Проте „Смерічка” живе своїм веселим табірним життям: відбуваються цікаві походи на Хом’як, Говерлу,

„Смерічка” знову збрала грузів

у справах сім’ї, молоді і спорту ОДА Ростислав Заремба, представники міської ради м. Яремче, члени Атестаційної комісії дитячих оздоровчих закладів ОДА. Знаково, що на лінійці були присутні 20 волонтерів із США та їх керівник, голова благодійного фонду „Східно-європейська місія” Уїліс Деріл, які вже 12 років

захоплюючи автобусні екскурсії у Ворохту та Яремче, щодня проводяться творчі конкурси, спортивні змагання, естафети, працюють гуртки, діє ігрова кімната і кінозал. Досвідчений педагогічний колектив (студенти, магістри, аспіранти і викладачі Прикарпатського національного університету) намагаються зробити дитячий відпочинок не лише насиченим, але й змістовним.

Однак найважливішим аспектом роботи табору є акцент на патріотичному вихованні молоді і юнацтва. Виховання достойного громадянина держави, прищеплення поваги до державної символіки, до етнічної культури, української пісні, традицій, рідної мови, історії, навколишнього середовища – ось головне завдання, що ставить перед собою весь педагогічний колектив СОК „Смерічка”, який очолює професор Микола Соя. Програма виховної роботи складена так, що діти у формі гри або пізнавальної програми дізнаються про свій край, навчаються українських пісень, народних і класичних бальних танців, довідуються про діяльність українських героїв (Євген Коновалець, Роман Шухевич, Степан Бандера).

Головна мета виховної роботи СОК „Смерічка” – це формування в дітей почуття громадянського обов’язку, гідності і гордості за Батьківщину, усвідомлення себе українцем, за що ми дорослі несемо відповідальність перед своєю державою і народом.

Олександр Новосолов,
кандидат історичних наук

різних куточків нашої Батьківщини і з закордону щозміни приймає табір. І в цьому велика заслуга керівництва університету в особі ректора, члена кореспондента НАН України, професора Богдана Остафійчука, оскільки без підтримки, яку надає Прикарпатський національний університет табору, дитяче літнє оздоровлення 2010 року в „Смерічці” могло б і не відбутися. Треба зауважити, що ректор частий гість тут. Він розуміє потреби табору й щиро йде йому на допомогу. На відкритті III табірної зміни він теж завітав до дітей у „Смерічку”.

поспіль працюють у „Смерічці”. Традиційно табір з робочим візитом відвідав голова всеукраїнської асоціації працівників дитячих оздоровчих таборів України „Літо” Олександр Піщейко.

Відкриття зміни – це справжнє свято. Воно насичене сентиментами, які підсилюються ритуальними моментами: підняттям державного прапора України, виконанням гімну держави, привітанням, театралізованим дійством. Ну й що ж це за свято без подарунків? Прикарпатський національний університет в особі присутніх поважних представників, розуміючи потреби табору,

Кучерук Іван Митрофанович

15 вересня 1982 року ректором Івано-Франківського педагогічного інституту імені Василя Стефаника призначено кандидата фізикоматематичних наук, доцента, проректора з навчальної роботи Вінницького педінституту Івана Кучерука.

Народився він 11 жовтня 1934 року в селі Семенки Барського району Вінницької області в селянській родині. Батьки працювали в колгоспі. 1946 року закінчив Семенецьку початко-

ву, а 1932 – Барську середню школу. Після отримання середньої освіти вступив на фізикоматематичний факультет Вінницького педінституту імені М. Островського, який закінчив 1956 року. До 1963 працював учителем фізики Чапаєвської середньої школи Бершадського району, заступником директора Дзвонихської середньої школи, директором Ворошилівської середньої школи. 1963–1964 рр. – асистент кафедри фізики Вінницького педінституту. 1963–1964 рр. – аспірант Київського педагогічного інституту імені Горького за спеціальністю «Теплофізика». 1968 року захистив дисертацію на звання кандидата фізикоматематичних наук і призначений старшим викладачем кафедри фізики Вінницького педінституту. З 1970 – доцент цієї кафедри. 1972–1974 рр. – звільнений секретар парткому інституту. 1974 – 1976 рр. – завідувач кафедри фізики, а 1976 – 1982 рр. – проректор з навчальної роботи інституту.

У вересні 1982 призначений ректором Івано-Франківського педагогічного інституту імені Василя Стефаника. 1985 йому присвоєно звання професора. 6 жовтня 1986 звільнений з посади ректора Івано-Франківського педагогічного інституту імені Василя Стефаника у зв'язку з переводом на посаду ректора Житомирського педагогічного інституту імені Івана Франка. Кавалер радянських орденів «Знак Пошани», «Відмінник вищої школи», «Відмінник освіти СРСР», «Відмінник освіти УРСР», «Заслужений працівник освіти України». Автор багатьох праць у сфері теплофізики дисперсних СМСП-Тем.

Короткочасна діяльність І.М. Кучерука мало що змінила в житті інституту. Зменшилась кількість студентів за рахунок різкого скорочення прийому на фізмат та інші факультети (1982 – 957 студ.; 1986 – 814 студ).

Юрій Угорчак

Премія імені Володимира Полека

учений нашому вишу. Проїшов шлях від працівника інститутської бібліотеки до професора кафедри української літератури. За цей час він опублікував понад півтори тисячі наукових, науково-популярних і краєзнавчих праць, що побачили світ як у краї, так і за кордоном.

Вже одинадцять років, як неблаганна смерть забрала від нас цю непересічну людину, але пам'ять про неї залишилась. Його наукові праці, підручники, статті служать невичерпним джерелом для вітчизняних науковців та краєзнавців.

У березні цього року з метою розвитку краєзнавства, визначення найкращих робіт дослідників Прикарпатського краю та вшанування пам'яті відомого краєзнавця, колишнього професора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, розпорядженням голови облдержадміністрації та об-

ласної ради засновано обласну премію в галузі краєзнавства імені Володимира Полека. Комісією для призначення цієї премії очолили заступник голови облдержадміністрації Роман Іваницький та заступник голови обласної ради Зіновій Бергівський.

27 липня цього року на пленумі обласної організації Національної спілки краєзнавців, що проходив у Музеї освіти Прикарпаття, на розгляд комісії висунуто 3 кандидатури на звання лауреатів премії імені Володимира Полека. Ними стали відомі краєзнавці, викладачі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника професор Володимир Грабовецький та доценти Петро Арсенич і Богдан Гаврилів.

Диплом, почесний знак лауреата й грошову премію в сумі 5 тис. грн. вручатимуть щорічно до дня народження Володимира Полека.

Юрій Угорчак

27 вересня минає 86 років з дня народження українського філолога, літературознавця, бібліографа та краєзнавця, професора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Володимира Теодоровича Полека.

Сорок чотири роки життя віддав

Тут дух століть плакався український

До 200-річчя від дня заснування школи в Русові

Після зруйнування Запорізької Січі 1775 року в містечку Кілії в гирлі Дунаю поселилося багато втікачів від правлячої царської влади Катерини II.

Серед біженців був козак Лука Стефанік. Через декілька років, тобто 1792 року, його син Теодор вирішив переїхати через Басарабію на Галичину. Він оселився неподалік Снятина в селі Русові, де проживали його земляки – запорожці Проскурняк, Лазаренко і Косменко, які й продовжували свій рід.

На той час у селі правив земельними угіддями поміщик (вірмен) Юзеф Теодорович, близький прихильник сім'ї Стефаніків, яка вважалась найбагатшою серед селян.

У селі не було кому написати, прочитати листа, невідомо було селянам, що діялося у світі, краю, державі або хоча б у повіті. Це свідчить про безправ'я українського населення під владою Австро-Угорщини.

Іноземні загарбники додержувались політики, що для мужика не треба школи, його місце в церкві, корчмі й криміналі. Лише з розвитком капіталізму панівні класи змушені були піти на проведення реформи і створення початкових шкіл і педагогічної освіти.

З 1805 року в Русові під церковним наглядом існувала дяківська школа, заснована за рахунок самих мешканців села, які взяли на себе зобов'язання утримувати невелике приміщення і вчителя.

1810 року дідич Ю. Теодорович одержав від діючої австрійської влади наказ про заснування школи в Русові. Він звернувся до заможного господаря Теодора Стефаніка за порадою. Разом і вирішили побудувати школу. Ця початкова (народна) школа призначалася для дітей робітників і селян. Перед ними було поставлено завдання – навчити дітей тільки писати, читати і рахувати. Будівництво розпочалося на

земельній ділянці Дідуха А.Т., де зараз проживає сім'я ветерана-освітянина Михайла та Стефанії Ленюк. Школу побудували з дерева, покрили гонтами. В ній була одна досить простора класна кімната. У класі два ряди п'ятимісних парт, де з одного боку сиділи хлопчики, а з іншого – дівчатка.

Друга (менша кімната) призначалася для квартири вчителя. Вхід із ганку до класу був для учнів, окремий хід вів у квартиру.

Перші учні – дідицькі сини: син зубожилого шляхтича Книгницький, син такого ж шляхтича Кобилянський і Тодорів син Лукин Стефанік, що мав тоді вісім років, та всі інші діти, батьки яких не працювали на панщині.

Тодор Стефанік (прадідусь майбутнього українського письменника Василя Стефаніка – Т.В.) радів, що він активно прилучився до того, щоб у рідному селі, яке полюбив за його природу, працюючих людей, була школа.

На старості літ Тодор (як звичай велів на честь гайдамацького гетьмана Максима Залізняка, ім'я якого для Тодора було святістю) надівав свій козацький жупан і шаровари, розважував онуків іграми та вчив їх козацьких традицій.

Під тиском революційних подій у Австрії, які незабаром охопили Галицькі землі, 1848 року було відмінено панщину. Усі діти могли навчатись у школі. Іван Франко з приводу цих подій писав, що «...хлопи не дарма проклинали той порядок і доси проклинають його в піснях і оповіданнях, не дарма по скасуванню панщини ставили в селах хрести і під ними закопували панщину у виді пляшки з горілкою».

Такий помісний хрест у ті часи встановили й у Русові. Він і досі стоїть біля церкви Різдва Пресвятої Діви Марії з надписом «ІНЦІ-1848», що його освятив священик Йосиф Абрамович. Цей день 15 травня увійшов у життя русівчан особливою святістю.

Після цих історичних подій не лише діти шляхтичів, а й сільський люд потягнувся до освіти.

14 травня 1871 року в сім'ї Семена Стефаніка та Оксани народився Василь, правнук Теодора, який став учнем цієї школи. Першим його вчителем був священик о. Петровський (прадід автора статті Т. Виноградника), який навчав його писати і читати.

Ось що писав про школу В. Костащук у книзі «Володар дум селянських»: «...коли Василькові (В.С. Стефаніку) скінчилося сім років, батько записав його до сільської школи, учителював тоді в Русові Петровський. Тяжко було звикати рухливому хлопцеві до шкільної «муштри». В школі панувала нудота, учитель не розумів учителя, а діти вчителя. До того ж, понурий, самотній будинок з малими вікнами, через які падало мало світла, дуже нагадував, як казали учні, оселю нечистих духів.

Нормальна наука фактично відбувалася з початку листопада до початку травня, тобто від часу, коли закінчувалися осінні роботи, до часу, коли починали весняні».

Згодом В. Стефанік навчався в Снятинській школі та Коломийській гімназії, яким присвоєно його ім'я. Це ім'я носить наш рідний Прикарпатський національний університет та Львівська наукова бібліотека НАН України.

В народній школі згодом навчалися й сини В. Стефаніка Семен, Кирило та Юрко, які в майбутньому стали відомими громадськими діячами.

З вуст людей старшого віку вдалося встановити, що після Петровського в період 1892–1912 рр. вчителями були Кобилянський, М.Ф. Дідух, Гелена Франчук, Волсовський, Кінугубер, Марія Ярмолівківна; Захаркевич Михайло, Захаркевич Євгенія, які були розсадником української освіти і культури. За часів української держави вони проводили велику освідомлюючу роботу на Покутті.

Діти в Русівській народній школі отримували початкову освіту

із шестирічним терміном навчання. Навчання було двозмінним через відсутність належного приміщення. Окремі уроки проводили в громадській канцелярії, яка знаходилася на толоці поблизу церкви.

Хоча за шкільним законом австрійського уряду проголошено обов'язковість, безплатність початкової освіти, але це було тільки на папері. Значилось 40% дітей шкільного віку, які не відвідували навчання. Причина полягала у важких матеріальних умовах селян (платне навчання), потребі робочої сили в господарстві. Лише одиниці, долаючи великі матеріальні труднощі і злидні, закінчували школу. Зміст освіти – це дух покорі, слухняності і непорушності існуючих суспільних порядків. У школі застосовувалися фізичні міри покарання, зубрячина без розуміння змісту виучуваного матеріалу. Основним предметом у школі залишався «Закон Божий».

Вчителі Русівської школи 27 лютого 1892 року брали участь у народному віче, яке проходило в Снятині. Серед гостей були Іван Франко, Василь Стефаник, Михайло Павлик, Лесь Мартович, Гриць Запаринюк, Іван Сандуляк та інші. Виступаючи перед двотисячним народом, Іван Франко вніс резолюцію віча, де було записано: «В справі народних шкіл Снятинщини віче заявляє, що шкіл народних в нашій країні є замало: що ті школи не можуть в собі помістити дітей, обов'язкових до науки шкільної; що для тих шкіл є замало відповідно способних вчителів; що плата вчителів є взагалі занизька; що становище вчителів народних є занадто залежне; план науки є невідповідний потребам нашої людності; що по селах і містечках брак інструкцій з котрих би молодіж по закінченню шкіл черпала дальшу освіту.

Минулого року на глум цілому світу, мали в Галичині два такі випадки, що учителі на посаді померли з голоду. Учитель у нас бере менше ніж перший-ліпший возний при судді або стражнику при криміналі».

Учитель в Галичині терпів не тільки від матеріальних нестатків, але й від морального і

політичного переслідування.

Ольга Гаморак (дружина В. Стефаніка, українська громадсько-культурна діячка, перекладач), працюючи в селі Стецева, писала до В. Стефаніка: «... що ще багато бракує мені і цілій системі шкільній щоби добре учти, та біда в тім, що чоловік муситься гнути перед темною брутальною силою».

Управителем шкіл з 1912 до 1921 року працював Степан Мигаль, який був родом зі Львівщини. С. Мигаль (як добрий математик) брав участь у математичній олімпіаді, яку проводила французька Академія педагогічних наук, де визнаний переможцем і нагороджений медаллю.

В його сім'ї народився 1920 року син Тарас, що став відомим українським письменником. Разом з ним у школі працювали вчителі Леся Пікула, Микола Тарновецький та Михайло Вапнюк. Коли С. Мигаль виїхав у село Трійця, директором школи з 1921 до 1947 року став Іван Федорак, уродженець села Іллінці, що біля Заболотова. Разом з ним працювала Катерина Берлад із патріотичної сім'ї села Видинів, яка й стала його дружиною.

Після розпаду Австро-Угорської імперії західноукраїнські землі були окуповані Польщею, але на довгий час там залишалася австрійська шкільна система. Поступово ліквідовувались школи з українською мовою навчання.

Селянська біднота та прогресивно налаштована інтелігенція (у відповідь на ці махінації окупаційних властей) виступили з масовими протестами. Про це говориться в архівних документах: « Так жителі села Русів Снятинського повіту звернулися в 1925 р. з гострим протестом до уряду в зв'язку з фальсифікацією плебісциту, в якому наводилися жажливі факти сваволі і репресій, під час збирання декларацій». Це говорить про те, що жителі Русова не стояли осторонь тієї боротьби, яка точилася за демократизацію народної освіти в умовах панської Польщі.

1925 року старе приміщення Русівської школи було знесено,

тому що перебувало у аварійному стані.

Виникло питання будівництва нової школи, а для цього продали 4,8 га громадських земель. Кожне господарство села здавало по одному центнеру зерна від одного гектара землі.

Школа будувалася за ініціативою вже відомого українського письменника, депутата до Віденського парламенту Василя Стефаніка та народного вчителя, директора школи Івана Федорака.

План забудови двоповерхової цегляної школи зробив дідич Броніслав Теодорович, який будував першу школу.

Польський уряд проводив з кожним днем все відчутнішу політику дискримінації українського населення, особливо в галузі освіти.

Декрет президента Польщі від 29 вересня 1930 року позбавляв українське населення права навчати своїх дітей рідною мовою.

Незважаючи на заборону, завдяки авторитету В. Стефаніка, настирливості і непокірності І. Федорака, навчання в Русівській школі, єдиній на Покутті, проводилось українською мовою. Польський уряд обмежував українців у виборі вчительської професії або звільняв їх за найменшу провину. Прикладом цього є спогад вчительки Олени Назаренко, яка була звільнена з педагогічної роботи за поданням місцевої влади 1932 року, бо під час перепису населення написала в графі «національність» слово «українець», а не «русин».

Чи інший приклад. Іван Стефанік, уродженець Русова, закінчив 1927 року природничий відділ філософського факультету в Краківському університеті. Він не був допущений до роботи в школі тільки за те, що в поданні до Міністерства написав про своє походження зі Східної Галичини, а не з Польщі. З 1926 до 1939 року в школі працювали також вчителі Рожанковська, Стефанія Мельничкова, Ганна Крулівна, Іван Козак, Теофілія Добрянська, Ольга Плешкан.

1936/1937 навчальному році

в Русівській школі навчався Микола Васильович Плав'юк, який після війни довгий час проживав за кордоном, де й став президентом Української Народної Республіки в екзилі, політик світового визнання, що працював над вирішенням питання утворення незалежної України. В наш час проживає в Києві, очолює фундацію імені О.Ольжича, піклується виданням газети «Українське слово». Його іменем у рідному Русові названа вулиця та відкрито меморіальну дошку.

Мирну працю обірвав у червні 1941 року віроломний напад німецьких фашистів. У чорні дні окупації багато людей переслідував окупаційний уряд, багато було вивезено на каторжні роботи в Німеччину.

Лише 1946/47 навчального року Русівська початкова школа стає прогресивною семирічкою. В листопаді 1947 року І.Федорака та його дружину, а також п'ять русівських сімей вивезли на спецпоселення в Караганду, де 1955 року І.Федорак помер. Лише через півстоліття вдалося перевезти прах земляка на рідну землю і поховати з великими почестями в Русові, неподалік нової шко-

ли, яку побудували 1967 року з допомогою голови колгоспу імені В.Стефаніка Дмитра Орчика і директора школи Миколи Дідуха. Перед школою встановлено пам'ятник Івану Федораку, а саму школу і вулицю названо його іменем.

Іван Федорак був не лише народним учителем, але й талановитим письменником Покуття. Його повісті «Безіменні плугатари», «Весняний гамір», «Танок смерті», п'єси «Депутати до Відня», «Побережники», «Спомини», «Мій шлях» і сьогодні служать

народній освітянській справі, національному відродженню, вихованню молоді в дусі духовності і патріотизму.

У 50-х роках у школу прибули працювати вчителі зі Східної України Надія Ковальчук, Тетяна Фаранюк, Віра Юрчик, Раїсія Пlachинда, В'ячеслав Куценко, Василь Юзчишин, Ніна Горпинко, Іван Зайцев, Галина Стойчан, Катерина Копійка та інші. Названі педагоги мали відповідну педагогічну освіту, якою щиро ділилися з місцевими учителями. В школі продовжували працювати місцеві вчителі Теофілія Добрянська, В.І. Проданюк, М.І. Вахнюк, М.П. Стефанік, М.М. Ленько, М.М. Дідух, К.А. Орчик, Іван Луцик.

З кожним роком змінювалася матеріальна база школи, покращувалися навчально-виховний процес і підготовка молоді до життя, до суспільно корисної праці.

Керівництво школи в різні часи очолювали Микола Ахтемійчук, В'ячеслав Куценко, Микола Антонюк, Нестор Личук, Володимир Стефанік, Василь Дідух, Михайло Тофан, Микола Кішкан. Усі вони працювали над покращенням виховного процесу. З кожним роком вдосконалювалася система навчання.

Радо відвідують школу вчителі-ветерани Євдокія Дідух, Параска Луцик, Василь Дідух, Микола Дідух, Михайло Дідух, Михайло та Стефанія Ленько, Параска Орчик та випускники-науковці Василь Ілліч Стефанік, Василь Яценко, Микола Тофан, художник Дмитро Лазаренко. Знаними керівниками господарств на Снятинщині були Лука Стефанік, Ярослав Плав'юк, Михайло Орчик, мер міста Снятина Теодор Ахтемійчук та інші.

Педагогічний колектив, який працює під керівництвом Василя Гнатюка та його заступника Наталії Стефанік, має стабільні кадри з великим досвідом роботи. Серед них Тетяна Семончук, Катерина Проданюк, Марія Дідух, Марія Ленько, Наталія Проскурняк та інші, які продовжують славні традиції минулого, роблять усе, щоб школа й надалі була однією з найкращих на Покутті.

Відзначивши 200-річний ювілей Русівської школи імені Івана Федорака, педагогічний колектив і надалі сіятиме для своїх вихованців здорові просвітницькі зерна.

**Теофіл Виноградник,
колишній учень і вчитель
Русівської школи, член
НТШ, почесний член
Національної спілки
краєзнавців України**

Засновник видання - Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаніка (ректор - член-кореспондент НАНУ, доктор фізико-математичних наук, професор **Богдан Остафійчук**)

Відповідальні за випуск:

**Жанна Дутчак,
Любов Максимів**

Газета зареєстрована обласним управлінням у справах преси та інформації Івано-Франківської облдержадміністрації від 29.08.2005р.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу інформації
№ 555, серія ІФ

Редактор - кандидат
філологічних наук
Любомір Кліш

Редакція залишає за собою право редагувати і скорочувати текст. Висловлені авторами думки можуть не збігатися з позицією редакції